4de. JAARGANG. CURACAO DEN 22n OCTOBER 1887. N° 199

AMIGOE DI CURACAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0,25.
Prijs der Advertentiën van 1 tot 7 regels fl. 0,50, voor elken regel meer fl. 0,07½.

BUREAU VAN DIT BLAD
PLEIN VAN PIETERMAAI, N° 129.

De Agentuur:
JAN ELLIS, *Curaçao.* — Otrabanda.
JUAN CAPRILES, *Aruba.* — Playa.
JOSÉ A. ROSA HERRERA, *Bonaire.* — Playa.
UITSLUITEND AGENT VOOR FRANKRIJK
Teissedre, 39 Rue Paradis Poissonnière, Parijs.

E Coerant aki ta sali toer Dia Sabra.
Su prijs di Abonnement ta fl. 2.— pa tres luna, pagar padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl 10,— pa anja.
Un number só fl. 0,25.
Un anuncio di 1 té 7 regel, fl 0,50, cada regel mas fl. 0,07½.

DE KONING DER GEHEELE HISTORIE.

Hoe werd de Paus wereldlijk vorst?

Niet door schenking, noch van Pepijn noch van Karel den Groote, maar reeds te voren door het plan des Hemels in de historie. Al wie deze bewering in den breede wil zien toegelicht, hij leze en herleze haar in professor Wensing's *Leven der Pausen*, deel VII, voorrede van bladzijde 6—24. Intusschen kunnen wij ons niet weerhouden hier een kort verslag te geven van dat schoone betoog, door professor Wensing aan Dom P. Guéranger en den heer Ampère ontleend.

Wat Pepijn en Karel den Groote aangaat, is de verwarring en bijgevolg de dwaling bij de meest gelezen geschiedschrijvers algemeen. Het zal dus nuttig zijn — zoo zegt Wensing — de feiten naar de werkelijkheid te herstellen, en dit zal zonder veel omhaal kunnen geschieden; hiertoe behoeft men slechts de geschiedbronnen te raadplegen. Ten jare 755 trekt Pepijn Paus Stephanus III, die door de Longobarden verdrukt wordt, te hulp; hij noodzaakt Aistulf de belegering van Rome op te breken en den vrede te verzoeken. Voorts dwingt hij dezen vorst, gelijk Anastasius verhaalt, om Ravenna en het grootste gedeelte van het exarchaat met een aanzienlijk gedeelte van Picenum, in het geheel 22 steden met haar grondgebied, aan den H. Stoel over te geven. Van Rome, van het *ducaat van Rome* wordt hier met geen enkel woord gewaagd. Wat meer is, Eginhard, die niet gelijk Anastasius een Italiaan is, zegt ons in zijne jaarboeken, dat deze daad eene *schenking* genoemd, eigenlijk slechts de bezittingen aan de Kerk van Rome wedergaf, welke de Longobarden haar ontweldigd hadden. Eer zij dus Pepijn, *den hersteller* van het erfgoed des Apostolischen Stoels! Karel de Groote komt op zijne beurt Desiderius beoorlogen, die zijne Longobarden op de landen der Kerk heeft doen stormen. Hij bedwingt hem binnen Pavia, en terzelfder tijde doet ook hij zijne schenking, en deze is grooter dan die zijns vaders. Hij waarborgt daarbij aan de Kerk van Rome voor altijd het bezit van Ravenna en van zijn exarchaat, van Corsica, van de provinciën Parma, Mantua, Venetië en Istria en van de hertogdommen Spoleto en Benevent; over Rome en deszelfs ducaat komt hier wederom geen woord voor. Onder al deze verschillende provinciën nu is er niet eene, welke niet reeds vroeger aan den H. Stoel gehoorzaamde; de eene na de andere had zich aan den H. Stoel overgegeven, ten einde bescherming tegen de Longobarden te bekomen; in vele landen zelfs, zooals te Corsica en het hertogdom Benevent, waren de wapenen van Karel den Groote op geenerlei wijze doorgedrongen. Eere zij dus den roemrijken zoon van Pepijn, den *wreker en hersteller* van het gebied der Kerk van Rome!

Een eigenaardig argument tegen de bewering dat de Frankische koningen om wille hunner staatkunde den Paus met een soort van leengoederen begunstigd hebben, wordt ook uit den titel van *Romeinsche patriciërs* geput. Pepijn en zijn beide zonen Karel en Karloman werden door de Pausen met dien titel vereerd, en Karel behield dien titel tot op den dag, waarop hij van den Paus Leo III den keizerstitel ontving. Nu weet men verder, dat de waardigheid van patriciër, door Constantijn ingesteld, de souvereiniteit aanduidde in diengene, welke haar schonk. De onafhankelijke Paus werd door het aanvaarden dier titels gehuldigd.

Nog een woord over het testament van Karel den Groote. De keizer verdeelt daarbij zijne Staten onder zijne zonen en beschrijft ieders aandeel tot in de bijzonderheden, maar het ducaat van Rome is er volstrekt niet genoemd. Hij bepaalt zich bij eene vermaning aan zijne zonen, dat zij te zamen de Kerk van Rome zullen beschermen, gelijk dit door Karel Martel, zijnen grootvader, door Pepijn, zijn vader gelukkiger gedachtenis, en door hem zelven gedaan was. Dit is de waarheid der geschiedenis; dit is ook de voornaamste bron der zegeningen, waarmede Frankrijk in den loop der eeuwen tot in deze laatste dagen is begunstigd geworden.

Tot zooverre wordt de naturalistische meening bestreden, alsof de Fransche vorsten, deels uit godsdienstzin, deels uit staatkunde, aan het Pauselijk gezag zekere provinciën van Midden-Italië, inzonderheid de staat Rome en haar gebied, hebben toegevoegd. Maar na die bestrijding volgt het glanspunt der redeneering, eene historische sinthese van alle eeuwen. Hooren wij slechts den verkorten inhoud.

Rome zelf had reeds vroegtijdig het bewustzijn zijner eeuwigheid; het griffelde zijne prophetische hoop in het marmer, stempelde haar op het brons zijner gedenkpenningen, ofschoon het den naam nog niet kende van Hem, welke het eenmaal dat eeuwig gebied over alle geslachten der menschen schenken zou. Dan, daar kwam Petrus de stad der zeven heuvelen binnen, en hoe nederig de uiterlijke verschijning ware diens gebronsden Galileeërs, en hoe vervolgd en verfoeid zijne leerlingen waren daar in de Catacomben,— dit is zeker, dat reeds in de derde eeuw keizer Decius, volgens het getuigenis van den H. Cyprianus, grooter gevaar zag in de verkiezing van een bisschop der Christenen dan in de tijding, dat er in het Rijk een mededinger tegen hem was opgestaan. (Epist. ad Antonianum.)

Toen nu de tijd in Gods heilig wereldbestuur was aangebroken, om de Kerk te verheerlijken, gaf God haar na al de vervolgingen, eenen Katholieken keizer Constantijn, en hier vooral gaat de geschiedenis der Pauselijke oppermacht met reuzenschreden voort. Geen Christen kan er aan twijfelen, dat het Romeinsche Rijk bestemd is geweest om aan de Christelijke Kerk tot eene voetbank te dienen; de profeten van het Oude Testament verkondigen ons dit; de H.H. Vaders stemmen hierin met hen overeen, en de geschiedenis toont het ons aan. Hebben ook de Romeinen, heeft Constantijn dit begrepen, toen hij, de arenden met zich nemende, naar het Oosten trok? 't Is niet te ontkennen, dat het verhuizen van Constantijn naar Byzantium het eerste teeken is geweest dier grootsche omwenteling, welke het Vaticaan boven het Capitool zou verheffen, maar men sla den verderen loop der dingen gade; is er wel eene omstandigheid ontstaan, welke het plan des Hemels niet in de hand werkte?

Vooreerst dankt Rome zijn behoud aan de Pausen tegen de barbaren. *Om* den H. Stoel, *door* den H. Stoel bleef Rome alleen alles overleven, want alle volkeren, veel grooter in getal dan onder de Cesars, hielden alle eeuwen door oog en hart gericht naar dat onwrikbaar middenpunt. Ergens toch ter wereld moet de Christus, Hij, wien alle macht gegeven is in hemel en op aarde, Zijn zichtbaar Koningschap uitoefenen. Zonder den Paus werd Rome in onze dagen hoogstens als een interessante ruïne bezocht.

Hoezeer droeg verder alles bij tot die inbezitneming van Rome door het Pausschap! In de eerste plaats de godsdienstzin der keizers van Constantinopel en hunne verstandige staatkunde. In de vijfde eeuw ziet men de Roomsche Pausen binnen Rome bekleed met eene macht van orde-toezicht (politie), welke de ketters genoodzaakt zijn te eerbiedigen; de H. H. Celestinus, Gelasius, Symmachus oefenen die onverholen uit. Hun gezag is tot in de provincie Afrika zoo groot, dat de H. Augustinus (Ep. 209) Paus Celestinus bidt, bij zekere gelegenheid geen gebruik te maken van zijn gewapende macht in de zaak van zekeren bisschop Antonius. De H. Leo redde verder de stad Rome tweemaal door zijne tusschenkomst, eerst bij Attila, vervolgens bij Genserik. In de volgende eeuw trad de H. Agapetus als de vertegenwoordiger des Rijks op, om met Theodatus, den Koning der Gothen, over den vrede te onderhandelen. Niet lang daarna kwam Paus Vigilius bij keizer Justiniaan tusschen beiden en verkreeg van hem eene plechtige bekrachtiging der schenkingen, welke de Gothische koningen Athalarick en Theodatus aan de Romeinen gedaan hadden. Kort daarop beklimt de H. Gregorius de Groote den Apostolischen Stoel, reeds getuigende dat de Paus van Rome met recht kon twijfelen of hij de bediening eens herders of die eens tijdelijken bewindvoerders uitoefende. In zijne brieven zien wij hem dikwijls met het beheer en de verdediging van steden zich inlaten, gouverneurs, bevelhebbers zenden, den ijver der bisschoppen opwekken, wat betreft muren versterken en bewaken, vestingen en leeftocht voorzien, ja, de Paus voert de vredesonderhandelingen met de Longobarden. *Aldus werden de Pausen, terwijl zij met de grootste nauwgezetheid van geweten het zwakke overblijfsel van het gezag des keizers over Italië steeds eerbiedigden, tot de uitoefening geleid dier onmiddellijke souvereiniteit, welke de raadsbesluiten Gods hun reeds sedert zoovele eeuwen voorbereidden.*

Maar de tijd had de verandering, welke ten laatste tot stand moest komen, rijp doen worden; de dwaze bemoeiingen der kettersgezinde keizers van Byzantium met godsdienstzaken verhaastten de ontknooping. Op het

einde der zevende eeuw wilde Justiniaan II Paus Sergius naar Constantinopel doen vervoeren, teneinde hem de bekrachtiging der decreten van het (tweede) Truilaansche Concilie af te dwingen; de krijgsmacht van Italië bevrijdde den Paus van dit gevaar en zou de zendelingen des keizers bloedig mishandeld hebben, indien Sergius zelf hen niet onder zijne bescherming genomen hadde. Joannes IV, de opvolger van Sergius, ontkwam den aanslag des exarchs insgelijks door tusschenkomst der nationale krijgsmacht. Maar tot eene beslissing kwam het in de volgende eeuw, toen keizer Leo, de Isauriër, Rome en zijn volk aan de beheersching zijner Iconoclastische ambtenaren wilden onderwerpen. Te vergeefs trachtte Paus Gregorius II met krachtsinspanning den opstand te onderdrukken; de verontwaardiging der Katholieken was te machtig; alles kwam tot voltooiing. Constantinopel verloor Rome en Italië; sedert was de Paus onafhankelijk in zijne souvereiniteit; wel werd hij nog langen tijd door de Longobarden verontrust, maar hem bemoedigde, schraagde, verzekerde het vertrouwen der volken, wier eenige toevlucht hij was, in wier oogen hij alleszins de vertegenwoordiger was der Godheid. Ten jare 726 gaat eindelijk de Eewige Stad aan den Stedehouder van Christus over, en van nu af gehoorzaamt zij niet meer aan een ander vorst. En zoo ontstond die heerschappij, waarover noch de Duitsche keizers, noch het verblijf van Avignon, noch de Hervorming, noch het Josephisme, noch Napoleon's tyrannie hebben gezegevierd. Waarlijk, het is van den verstandigen historicus niet te verwachten, dat hij nu aan een Humbert met zijn ministerie de verwoesting zal toekennen van die plannen Gods, welke zich van Romulus tot Pius en Leo zich zoo duidelijk den weg hebben gebaand.

Bovenstaande regelen verdienden te allen tijde de aandacht om de diepe gedachten der groote historie, welke haar nederschreven. Doch niemand zal er tegen hebben, dat men in de laatste dagen weer eens bijzonder die uitspraken aanvoere als richtsnoer der opiniën! Rome's verzoening is een quaestie van den dag.

DE MINISTER OLLIVIER
OVER
DE ROMEINSCHE QUAESTIE.

De oud-minister Ollivier, die met Napoleon III een dergenen is, die hebben meegewerkt om de „eenheid" van Italië te bevorderen en de Piëmonteesche monarchie te stichten, is sinds van zijn meening teruggekomen en uit de wijze, waarop hij zich thans uitlaat, blijkt genoeg dat hij nu eerst begrijpt hoe onhandig het van Frankrijk was daartoe de hand te leenen, waardoor het niet minder dan zijn eigen glazen inwierp. *Figaro* deed onlangs mededeeling van de woorden van dezen ouden staatsman, die wij interessant genoeg vinden om ze ook onzen lezers onder de oogen te brengen:

„Ver zijn de tijden," zegt hij ongeveer, „waarin Frankrijk Italië voor zijn natuurlijken bondgenoot hield. Allen, groot en klein, geleerd of onwetend, wij voelen dat het ons vijandig is. Terwijl in de jongste verdragen Oostenrijk zich verbond om Pruisen te steunen, indien wij het aanvielen, heeft de zoon van Victor Emanuel, die zonder ons bloed, dat wij voor hem vergoten hebben in 1859 en onzen diplomatieken steun in 1866 niet meer zou zijn dan een koninkje van een armzalig landje, koning Humbert heeft tegen ons een of- en defensief verbond gesloten, terwijl hij in zijn verregaande ondankbaarheid als loon voor zijn hulp bedingt, dat Tunis en Nizza geheel of ten deele aan Italië vervallen zullen. Op de Italiaansche scholen evenals in de Duitsche wordt den kinderen geleerd, Frankrijk is de erfvijand.

De Italianen vergeten 1859 en 1866 en wijten het ons, dat zij niet nog grooter voordeelen behaalden, ofschoon zij aan ons alles te danken hebben. Tegen de waarschuwende stem van Lamartine en Thiers in hebben wij de Piëmonteesche heerschappij helpen stichten; het is meer dan tijd, dat wij ons losmaken van alle dwaze sentimentaliteit. Als wij niet ten gronde willen gaan gelijk Polen, dan moeten wij slag tegen slag, aanval tegen aanval stellen en die politieke macht het gezag en het prestige ontzeggen van ook voor zich een geestelijk primaatschap te willen.

De Paus is een Italiaan, de meeste kardinalen zijn Italianen, moet nu nog de koning van Italië de wereldlijke meester der Kerk worden. Zou onze toestand er op verbeteren, indien wij overal voor ons, vereenigd hand in hand, den keizer van Duitschland, den Paus en den koning van Italië zouden ontmoeten?

Wel blind inderdaad zijn de Franschen, die onnadenkend hun invloed gebruiken om een toenadering te bewerken, waarvan hun land het slachtoffer zou zijn. Niet mede te werken aan eene verzoening van den Paus met Italië, er zich tegen verzetten, het halsstarrig belemmeren is de plicht der vaderlandsliefde."

Verder zegt Ollivier letterlijk: „Dit resultaat zullen wij gemakkelijk bereiken. De Paus zal zich niet met Italië verzoenen. Men moge werken, knoeien, aandringen, praten, concessies geven, nooit zal de Paus het souvereine bezit van Rome opgeven. De algemeene stad door de wereld gebouwd op de eeuwige heuvelen, opdat de Paus er in vrijheid zijne broeders over de geheele wereld verspreid kon besturen en leeren van zijn Petrus Stoel, kan niet verlaagd worden tot een schouwtooneel, waar Garibaldi en consorten in de schaduw van Humberts sabel paradeeren. De Piëmonteesche overweldigers kunnen vrij de heilige stad ontsieren, om er zich niet te zeer in misplaatst te voelen, zij heeft in haar gezichtspunten, in haar schitterende Sint Pietersdom, in haar indrukwekkende stilte van haar plechtige campagno, in de geheimzinnige geluiden die opgaan te midden van haar trillende bouwvallen; zij heeft in wat zij zegt, evengoed als in wat zij zwijgt, in wat zij toont en doet gevoelen, een ontembare levenskracht vol grootheid en schoonheid, die het vandalisme van alle regelingsplannen uitdaagt. Laten de Piëmonteezen vrij beproeven Rome klein te maken, om er zelf groot te schijnen. Rome zal groot blijven en de Piëmonteezen zullen niet ophouden er dwergen te zijn.

De koning van Italië heeft maar één middel om zich met den Paus te verzoenen, dat is uit Rome te gaan gelijk hij er in is gekomen, met wapenen en bagage door de Porta Pia.

Zoo hij durfde, zou hij er toe besluiten, want hij heeft geen vrede op het Quirinaal, maar de heillooze secte, die hem steunt en bedreigt tevens de loge staat het niet toe."

Na nog verder de onmogelijkheid der verzoening betoogd te hebben sluit bij aldus:

„In elk geval zou een scheiding van Kerk en staat, het antwoord zijn, dat elk Fransch gouvernement zou geven op de tijding [een tijding die nooit zal komen), dat de Paus, ons volksbestaan bedreigend, is geworden de kapelaan van Italië's koning en dat hij zich gereed maakt om als zoodanig de broedermoordende troepen te zegenen, die het gunstige oogenblik afwachten om zich over de Alpen op Var te werpen.

„Gelukkig," zoo herstelt Ollivier weer deze dwaze woorden en krasse bedreigingen, „dat deze veronderstelling een herschenschim is (waarom haar dan niet liever weggelaten). Niemand heeft het recht den grootmoedigen Leo XIII de beleediging aan te doen van te veronderstellen, dat hij tot zwakheid in staat is. Zijn zachtheid is geen zwakheid, het is de zachte kalmte van een zelfbewuste kracht, en, evenals de dapperen, bemint hij den vrede alleen, omdat hij altijd gereed is voor den strijd om wille der rechtvaardigheid.

Al is zijn geest buigzaam, dit is eene gave van den staatsman, zijn ziel is onverzettelijk, en dit is zijn kracht als Paus. Hij schikt zich naar de omstandigheid, maar onderwerpt er zich nooit slaafs aan. Hij beheerscht ze zelfs dan, wanner hij er aan schijnt te gehoorzamen.

Evenmin onder Leo XIII als onder Pius IX, als onder den toekomstigen Paus, zal het Pausdom zich verzoenen met de Italiaansche regeering, zoolang dit Rome zal bezetten. De Paus zal als gevangene geduldig wachten tot het uur slaat, waarop zijn bewakers door eigen ondeugden uitgeput, zullen inslapen en hem niet meer beletten zijn gevangenschap zegevierend te verlaten."

STAND DER MAAN.

E. K. 23 October 1 u. 9 min. P. M.

Opkomst der Zon:
25 October 6 u. 8 min.

Ondergang der Zon:
25 October 5 u. 52 min.

NIEUWSBERICHTEN.

CURACAO.

Gouvernements-Besluiten.

Curaçao den 14n October 1887.

Bij Gouvernemente besluit van heden No. 609, is bepaald, dat alle schepen komende uit havens van *Martinique*, wegens het voorkomen van gevallen van pokken aldaar, in de *Caracas baai* aan eene quarantaine zullen onderworpen worden voor den tijd van 21 dagen met inbegrip van de reis.

De Gouvernements Secretaris,
HELLMUND.

— Dinsdagmorgen jl. werd de heer Mr. E. OPZOOMER in eene plechtige openbare zitting van het Hof van Justitie als lid van dat Lichaam aangesteld.

Ook namens zijne medeleden verwelkomde de heer Voorzitter het nieuwbenoemd lid en riep zijne medewerking in om tot eene goede rechtspraak bij te dragen.

Daarop antwoordde de heer Mr. Opzoomer, den Voorzitter zijn dank betuigende, na de voor hem bestemde plaats te hebben ingenomen.

De heer Chumaceiro sprak den heer Mr. Opzoomer toe namens de balie en besltoot zijn rede met den wensch dat het verblijf op Curaçao van het nieuw lid eene aanwinst zij voor het Hof en een zegen voor de bevolking.

— Te La Guaira is den 10n. dezer aangekomen de Engelsche kanonneerboot *Forward*, commandant J. E. BRAREFORD, aan boord hebbende den Britschen gemachtigde, den heer F. W. GRANT, die zich, vergezeld van een tolk, naar Carácas heeft begeven, alwaar hij den Zaakgelastigde van Duitschland, die sedert het afbreken der diplomatieke betrekkingen tusschen Engeland en Venezuela belast is met de bescherming der Britsche onderdanen en belangen in de republiek, gewichtige dépêches van zijne regeering moet hebben overhandigd, welke dépêches, naar men wil, in verband staan met den dezer dagen door de Britsche regeering te stellen eisch tot vereffening van de vorderingen harer onderdanen tegen Venezuela.

Op Trinidad verwachtte men, volgens de *Port of Spain Gazette*, de aankomst van nog drie Engelsche oorlogschepen, de *Pylades*, de *Mallard* en de *Bullfrog*, bestemd voor Venezuela.

(*De Vrijmoedige.*)

BUITENLAND.

ITALIË. — In het Vaticaan is een cholera-geval voorgekomen. Een Pauselijk brigadier is aan de ziekte gestorven. Hij werd door drie gendarmes verpleegd, die men daarna voorzichtigheidshalve in het Vaticaansche hospitaal isoleerde. Verdere gevallen deden zich in het Vaticaan niet voor.

—De heer Von Schlözer, Pruisische gezant bij het Vaticaan, heeft, volgens de *Observateur Français*, bij zijn terugkomst, naar het Vaticaan instructiën medegebracht betreffende de uitlegging en uitvoering der laatste kerkelijke vredes-wetten. Keizer en kanselier bevorderen de vreedzame godsdienstige strooming in geheel Duitschland, met name in Beieren, Baden en Hessen. De twee brieven, die in het begin der vorige maand tusschen den Keizer en den Paus werden gewisseld, spreken niet meer van den vrede in Pruisen, maar „in *Duitschland*".

Buitendien zouden, volgens informatiën van het zelfde blad, sedert eenigen tijd meer vriendschappelijke betrekkingen tusschen het Vaticaan en de Fransche regeering bestaan. De H. Vader stelt persoonlijk belang in den loop der zaken in Frankrijk en gevoelde zich gelukkig te kunnen constateeren, dat, dank zij den takt en de buitengewone eigenschappen van Mgr. Rotelli, sommige misverstanden weggenomen en verschillende aangelegenheden tot wederzijdsche tevredenheid zijn geregeld geworden.

— Frankrijk zal de serie pelgrimstochten openen, die Rome bij gelegenheid van het Pauselijk jubelfeest binnen zijne muren zal zien. Tegen de helft dezer maand werden in de H. Stad de Fransche werklieden verwacht, die onder geleide van kardinaal Langémieux, aartsbisschop van Reims, den pelgrimstocht zullen maken.

Het is opmerkenswaardig, dat het feest van den Paus aldus door een *socialen* pelgrimstocht wordt geopend. Dit feit verdient wel aangewezen te worden, nu de werklieden-quaestie den eersten rang inneemt onder alle hangende vraagstukken.

— Men verzekert dat Coppino, minister van onderwijs, een wetsontwerp voorbereidt, dat de geestelijken uit de lagere scholen verwijdert. Met dezen maatregel, die zeer impopulair zou zijn, zou in Italië de Cultuurkamp worden begonnen.

— Wij lezen in de *Osservatore Romano* van 21 September:

„Gisterenavond tegen acht uur werd een hevige slag gehoord onder de Kolonnade van den Sint Pieter, aan den kant van het Heilig Officie, hetwelk tegenover het Vaticaan is gelegen. Er was een bom ontploft.

„De wacht van de prefectuur van politie, de eenige, die aan de bronzen deur van het Vaticaan gestationeerd is, snelde onmiddellijk toe. Doch waarschijnlijk was deze eerste bom iets verder van het Vaticaansch paleis geworpen, om de aandacht van de wacht der prefectuur af te leiden, want nauwelijks had die vertegenwoordiger der openbare macht zijn post verlaten, of een tweede bom ontplofte vlak bij de bronzen deur, en een derde en een vierde bij de Porta Angelica. De slagen waren verschrikkelijk.

„Iedereen wist, dat men demonstratiën tegen het Vaticaan voorbereidde als een protest tegen de verzoeningsdenkbeelden, en iedereen vermoedde dat deze protesten zich zouden voordoen onder een vorm, den vijanden van het Pausschap en van het land waardig; de regeering alleen wist niets of wilde niets weten. Om de aanslagen te verhinderen van hen, die de bres der Porta Pia zijn gaan begroeten als een eersten stap naar de bres in den muur van het Vaticaan, heeft zij een enkelen bewaker aan de deur van het Vaticaan gelaten. De verantwoordelijkheid voor dezen onwaardigen aanslag ligt dus deels aan de onbekende misdadigers deels aan de regeering.

— De Romeinsche *Riforma* ontkent, dat de Romeinsche quaestie in de jongste samenkomst van den Premier Crispi met Bismarck besproken is geworden. Het blad zegt, dat de conferentie Italië uitsluitend betreft.

— De prefect van Messina is aan de cholera gestorven. Er heerscht eene paniek. Van de 80.000 inwoners hebben 30.000 de vlucht genomen.

FRANKRIJK. — Iemand die zeer goed ingelicht en vertrouwbaar is, heeft mij, zoo zegt de Parijsche correspondent van het *Journal de Bruxelles*, de ware geschiedenis van den val van generaal Boulanger medegedeeld.

„Generaal Boulanger had niet besloten tot de mobilisatie van één legerkorps, doch tot die van vier legerkorpsen, na in de Kamers om de credieten voor de mobilisatie van een enkel legerkorps te hebben gevraagd. In werkelijkheid heeft de minister van oorlog het recht geheel het leger te mobiliseeren, indien hij dit goed vindt, doch de noodige credieten kan hij alleen van de Kamers verkrijgen. Wie zou dan de kosten dragen van de mobilisatie der andere drie legerkorpsen? Is het het syndicaat van een schatrijken koopman in nouveautés en van den nog rijkeren Yankee, die het fortuin van generaal Boulanger in actiën heeft omgezet? Ik weet het niet.

„Wat zeker is, is, dat Von Bismarck, die alles wist wat er in het ministerie van generaal Boulanger omging, besloot die mobilisatie van vier legerkorpsen te beantwoorden met de mobilisatie van geheel het Duitsche leger, om zich niet te laten verrassen door een oorlog, die generaal Boulanger, —hij had de onvoorzichtigheid dit aan zijne intieme vrienden te verklaren,—in het begin van Augustus wilde beginnen, wanneer alles klaar moest zijn, evenals generaal Leboeuf in 1870.

„De graaf van Parijs, die met de meeste Europeesche hoven in betrekking staat, die zeer gezien is door den Duitschen kroonprins en hem wederkeerig zeer hoogacht, die op den besten voet staat met de koninklijke familie van Engeland, en vooral met den kroonprins, werd van verschillende zijden gewaarschuwd, dat door de onvoorzichtigheid van generaal Boulanger een oorlog tusschen Frankrijk en Duitschland voor de deur stond.

„De graaf van Parijs maakte hiermede dadelijk zijne vrienden te Parijs bekend, hun verzoekende den heer Grévy daarmede in kennis te stellen. De heer Grévy heeft den graaf van Parijs verbannen, doch de graaf van Parijs is vóór alles een patriot, en, op het oogenblik, dat Frankrijk er mede gemoeid was, aarzelde hij niet het gevaar zelfs aan diengene te toonen, wiens val hem wellicht den weg tot den troon zou openen.

„Zijne vrienden verzochten den baron De Mackau, die gedurende twintig jaar de collega van den heer Grévy in de Kamers was en persoonlijk met hem bevriend is, hem de opdracht van den graaf van Parijs over te brengen. De heer Grévy heeft deze mededeeling met dankbaarheid ontvangen, den heer De Mackau daarvoor bedankt en hem verzocht zijn dank over te brengen aan dengene, die daar recht op had.

„Vervolgens heeft de heer Grévy zoowel te Parijs als te Berlijn inlichtingen ingewonnen, en deze hebben alleszins bevestigd hetgeen door den heer De Mackau was medegedeeld. Daarop deed de heer Grévy den heer De Mackau bij zich roepen en zeide hem:

„Wij staan in werkelijkheid aan den vooravond van een oorlog. Doch generaal Boulanger kan ik niet wegzenden. Ik heb het mij een constitutioneelen plicht gemaakt een zoodanig initiatief tegen mijne ministers niet te nemen. Doch indien het ministerie omgeworpen wordt, kan ik mij verbinden generaal Boulanger niet meer als minister van oorlog aan te nemen."

„Nadat de heer De Mackau zijne conservatieve collega's van de Kamer met het antwoord van den heer Grévy had bekend gemaakt, keerde hij naar het Elyseum terug, waar hij den president der republiek verklaarde, dat met het oog op de gevaren, waardoor het vaderland bedreigd werd, de rechterzijde hem niets in den weg zou leggen bij de vorming van het ministerie, dat zij er in zou toestemmen generaal Boulanger uit te werpen; dat zij vervolgens hetzelve geen systematische oppositie zou aandoen, gelijk zij reeds aan de vorige ministers verklaard had.

„En de heer De Mackau voegde er bij: „Help haar, mijnheer de president, door het kiezen van gematigde ministers, geen oorlog meer te verklaren, en zij zal ze u niet meer verklaren." De heer Grévy maakte een welwillend gebaar, en de heer De Mackau nam afscheid. Eenige dagen later was het ministerie Rouvier gevormd."

— Van prins Jérome ligt een boek ter perse, dat als een contra-manifest of liever manifestatie tegen dat van den graaf van Parijs kan worden beschouwd. *Figaro* geeft er als primeur eenige uittreksels van. Het stuk riekt naar demagogie, naar jacobinisme. De neef verheerlijkt er den regeeringsvorm in van den oom, "welke vorm eens te meer de hoogste waarborg zal zijn eener maatschappij, die, steeds vooruitgaande, wil leven en zich ontwikkelen".

— De Duitsche Ambassadeur te Parijs heeft 60.000 frcs. als schadevergoeding uitbetaald aan de echtgenoote van de aan de grens doodgeschoten veldwachter; tevens heeft hij de Fransche regeering het leedwezen betuigd van Duitschland over het verwonden van Luitenant Wangen. Deze heeft elke schadevergoedinh van Duitschland geweigerd.

DUITSCHLAND. — Volgens den *Obs.. Fr.* is het Vaticaan in kennis gesteld, dat alle religieuse orden, voor zoover haar de wet van den laatsten winter betreft, successievelijk in Duitschland zullen terugkeeren.

— Den 23n der vorige maand heeft Prins Bismarck, te midden van zijn geheele familie te Friedrichsruh, den dag gevierd, waarop hij voor 25 jaar als Premier van Pruisen werd aangesteld; deze verjaardag is waarschijnlijk de eenigste, ten minste in de geschiedenis der constitutioneele Staten. Al de organen der Duitsche pers, uitgezonderd de heer Richter's *Freisinnige Zeitung*, bevatten artikels aan dien dag gewijd. Uit alle deelen van het Duitsche Rijk niet alleen, maar uit alle deelen der wereld heeft de Prins telegrammen van gelukwensching ontvangen. Wat de Keizer betreft, hij heeft den Kanselier reeds sinds lang zooveele eerbewijzen betoond, dat het hem bij deze gelegenheid niets anders overbleef dan een eigenhandigen brief van gelukwensching naar Friedrichsruh te zenden. De Kanselier werd ook vereerd door een persoonlijk bezoek van Prins Wilhelm van Pruisen, kleinzoon des Keizers, die Friedrichsruh moest aandoen op zijn terugreis van Kiel, waar hij daags te voren het van stapel laten van een nieuw gepantserd kruiser heeft bijgewoond.

Het Pruisisch Kabinet heeft een adres van warme deelneming aan zijn Minister-President toegezonden, die wel met vermengde gevoelens van triomf en treurigheid aan de lange lijst moest denken van ambtgenooten, die hij in dienst overleefd heeft gedurende zijn 25-jarig aanhoudende regeering als Premier.

— De Duitsche socialisten hebben een geheime meeting te St. Gall, Zwitserland, gehouden. Tachtig afgevaardigden waren tegenwoordig. De leiders der socialistische partij, Singer en Hasenclever, zijn als voorzitters der verschillende zittingen opgetreden.

De sprekers hebben de houding der socialistische afgevaardigden in den Rijksdag bitter gelaakt, en er werd een besluit aangenomen, dat de opportunistische politiek veroordeelt van de afgevaardigden onder leiding van de heeren Bebel en Liebknecht, die beschuldigd worden van met andere partijen te heulen en van het onafhankelijk en revolutionair karakter der socialistische beweging in gevaar te brengen.

— De *Nordd. Ztg.*, de samenkomst van Bismarck met Crispi besprekenkende, zegt, dat het opnieuw getuigenis geeft van de oude en proefhoudende vriendschap die er bestaat tusschen Duitschland en Italië, en dat die bijeenkomst van die twee Staatslieden geen ander doel had dan om in vereeniging met Oostenrijk den vrede te bestendigen en het gevaar van elken oorlog af te weren.

— De *Germania* zegt, dat de activiteit van den heer Von Schlözer in verschillende staten van Duitschland de gedachte ingeeft, dat men weder bij het Vaticaan een gezant van het *Duitsche Rijk*, evenals voor 1874, wil accrediteeren.

RUSLAND.—Men verzekert dat de Russische regeering besloten heeft in 1888 eene som van 700,000 roebels te besteden voor het bouwen van versterkingen aan de oevers van de Weichsel.

—De *Mosk. Wjed.* geeft een scherpe critiek van een artikel, dat in het *Journal de St. Pétersbourg* voorkomt.

Zij ziet in de onthullingen van de *Nordd. Allg. Ztg.* over de Duitsche politiek slechts de eenheid van opvatting en handelen van Rusland en Duitschland.

Na de verzekering van de *Nordd. Allg. Ztg.* te hebben aangestipt, beweerende dat Duitschland de in 1878 aangenomen gedragslijn volgt, voegt de *Mosk. Wjed.* er bij, dat dat jaar voor Rusland noodlottig was.

Rusland werd te Berlijn door zijne vijanden geoordeeld, onder voorzitterschap van de natie, welke Rusland met zijne weldaden overladen had. Het hart van Rusland bloedt nog bij die herrinering (Wel een beetje weekhartig voor den Russischen beer!).

Vervolgens verklaart de *Mosk. Wjed.*, dat zij onverschillig is voor de abstracte principen van de wereldvrede, en dat zij alleen de belangen van Rusland ter harte neemt, welke voorzichtigheid, omzichtigheid en wantrouwen eischen ten opzichte van vorst Von Bismarck, wiens kwade trouw bewezen is.

De *Mosk. Wjed.* besluit met zich geluk te wenschen, dat de triple-alliantie niet hernieuwd is, welke de ontwikkeling van Ruslands macht belemmerde.

In een tweede artikel merkt het blad, steunende op gegevens van de *Tägliche Rundschau, militär Wochenblatt*, zeker verval op in het Duitsche leger, en besluit het met te zeggen, dat in de politiek somtijds een verbond wordt aangeboden om de zwakheid te maskeeren.

ENGELAND.—Er bestaat goede reden, schrijft een lid van het Britsche Parlement aan de *N. Y. Herald*, om te gelooven, dat er sommige belangrijke veranderingen zullen plaats hebben in het Ministerie; geen een echter zal de Iersche politiek treffen. De houding van het Kabinet met betrekking tot die quaestie is onveranderlijk.—nl. dat de natie eischt om aan de Koningin het oppergezag in Ierland te geven. Bij dit programma zal het Ministerie zich staande houden of vallen. Persoonlijke veranderingen in zijne samenstelling zal deze beslissing niet aandoen. Daarom zullen alle partijen zich nu bereid moeten houden om de oorlog tusschen de regeering en de Nationale Liga tot aan een ernstig einde te laten komen.

—De geruchten in Londen omtrent den Kroonprins van Duitschland zijn zeer ongunstig. Men bevestigt, dat het uitwas in de keel, waaraan hij al lang lijdt, een kankerachtig karakter aanneemt, hetgeen zich eigenlijk nog niet verklaard heeft, maar wel meer dan bedenkelijk is. De sterke constitutie van den Prins begint de uitwerkselen te voelen van de aanhoudende uitputting zijner krachten. De voornaamste geneesheeren zijn beducht voor de gevolgen.

— Het onderzoek in zake van den brand van den schouwburg te Exeter is afgeloopen. De Commissie verklaart, dat de dooden het slachtoffer zijn van een ongelukkig toeval, maar de overheid en de architect worden sterk gegispt, daar zij, gelijk de verklaring luidt, in gebreke zijn gebleven hunnen plicht te doen.

SPANJE.— Berichten uit Tangier melden dat de Sultan van Marokko overleden is.

De *Iberia* van Madrid zegt, dat Spanje troepen zal zenden naar de Spaansche bezittingen in Marokko om op de *statu quo* aan te dringen in geval van eene tusschenkomst der Mogendheden.

GRIEKENLAND. — Te Weenen is men van oordeel, dat het Grieksch ministerie, welks hoofd steeds zeer vijandiggezind was jegens Rusland in weerwil van het gevoelen des volks, dat Rusland genegen is omdat het even als de Grieken Turkije gloeiend haat, zich zal scharen aan Oostenrijks zijde, in geval het tusschen deze monarchie en het Czarenrijk tot een conflict zou komen. Men heeft dezen indruk gekregen na de gedachtenwisselingen tusschen Weenen en Athene in zake Macedonië.

OOSTENRIJK. — Uit Mariaschein wordt geschreven: De voormalige militaire attaché van het Japansche gezantschap te Berlijn Yo Kasiwa Mura is den 29 Augustus in de bedevaartskerk plechtig gedoopt. De nieuwbekeerde is 38 jaar oud. Hij heeft Zwitserland, België, Engeland en Duitschland doorreisd en in beide eerstgenoemde landen zijne studiën gemaakt. Bij voorkeur ging hij met Katholieke geestelijken om en het gevolg is geweest, dat hij thans met Gods genade, de valsche leer van Boedha heeft afgezworen en zijne christelijke geloofsbelijdenis heeft afgelegd. Hij werd op het feest van den H. Johannes den Dooper geboren, en thans op het feest der onthoofding van dien heilige tot de ontvangst van het Doopsel toegelaten; geen wonder dat de bekeerling den doopnaam Joannes koos.

¿TA CUAL TA HENDE BOBO?

Jioe fielnan di Iglesia Romana tin di soporta den nan bida muchoe calumnia riba asuntoe di nan religion. Como nunca error por ta unir coe berdad, ta di comprende koe berdad semper meste bringa contra error. Un nomber koe nos enemigoenan ta duna nos coe masjá frecuencia ta e di "hende bobo". Sigur, e Catolica Romano bobonan ta kere asina hopi cos di tempoe bieuw i cos imposible; nan ta e inocentenan di edad media, nan ta hombernan di persecusion contra hacidor di bruhanan i di inquisicion; den un palabra, nan ta hende bobo, "jioe di oscurantismo por excelencia," manera un tal profesor Protestant di Hoelanda a jega di jama nos. ¿Di unda e preocupacionnan-ai ta sali?

En realidad, nos ta soporta asina trankilo toer e insultonan-ai, pasobra ignorancia ta hustamente di busca cerca nos acusadornan.

Probablemente toer nos lesadornan sabi kiko a sosode coe Cristobal Colon, tempoe el a cuminsa papia di un parti di moendoe, di un mundoe nobo, te na e tempoe-ai desconocir. Major parti di hendenan di su tempoe tabata asina extraordinariamente sabir, koe nan no kier a ni tende plan i pruebanan di e homber di mas grandi di su siglo, en cuantoe na e empresa koe é kier a tuma riba dje. Mirando foi altura di nan rikeza riba e pober Genoves, nan tabata considera masjá fácil pa declara Colon coemo un fanático devoto, — como un hende, koe tin cos imposibel den su cabez, koe a lesa muchoe den boeki sagradoenan di profetanan, i koe, si é no bira peligroso, por bien keda liber, ma koe di otro manera necesariamente meste tabata cerar den un ó otro asilo. Dios só sabi kiko lo a bira di e gran i santoe Colon, si e tempoeai no tabata biba un pader Franciscano, La Rabida, un homber asina sabir koe amable.

I asina mes hopi hende di nos tempoe ta haci coe nan compatriota Catolicanan en cuantoe na asuntoe di nan fé. No tin nada mas fácil pa e hendenan-ai, koe pa nan, foi altura di nan amor propio, tira nan bista riba un multitud di hende koe ta resa i koe ta juna, i nan grita toer huntoe: „¡es ta bobo e hendenan-ai ta!" ¿No ta hopi anja caba koe nos ta tende, te nos a fada Protestant, i Calvinistanan su canticanan di adoracion di imagen i di idolatria? I sinembargo, si e hendenan-ai kier corda un poco, den poco tempoe nan lo comprende, koe nos veneracion di santoenan na promé lugá, no ta absolutamente ningun adoracion, ni di e imagen ni di persona di e santoenan, i di dos koe e veneracion-ai sigur no ta mas cos di bobo koe é koe Protestantnan ta mustra na celda di Luther, na e Testamento bieuw koe el a scirbi, si, hasta na e mantja di inkt koe tin riba muraja di Luther su cas di Wartzburg. E celda,

di cual nos a papia, ta jenar coe himno i alabanza na honor di Luther.

Na otro ocasion e incrédulonan ta grita contra cos imposibelnan, koe tin den Escritura Santa, i koe Catolicanan ta kere. Dianan di creacion di 24 ora, e tibron, koe a guli Jonas, paramentoe di solo bao di reino di Josué, — toer e cosnan-ai ta imposibel pa sosode, segun ciencia. I e zundradornan di Catolicanan, ta asina bobo, koe nan no sabi, koe hustamente dianan di creacion foi punto di bista Romano por ta comprender como época, koe en cuantoe na Jonas Escritura Santa no ta papia di ningun tibron ma di un mónstruo en general, i por fin koe e palabranan di Josué: *Para solo riba Gabaon*, foi punta di bista Romano, meste ta comprender simplemente como paramentoe di tempoe ó di tera.

I asina ta sosode continuamente principalmente tambe riba terreno di historia. Na unda koe nos drai nos ta tende cerca nos enemigonan algo di inquisicion, i como hueznan di inquisicion tabata pader catolica, ta natural koe nos tende: "koe promé aja Iglesia tabata asesina hende." Ma, mientras ta sigur koe inquisicion eclesiástico no a drama sanger nunca, pa motiboe koe é no tabata impone sino castigoe spiritual i castigoe corporal tabata na cargo di huez civil, nos por bien indaga i mira, si tabata mucho noble di parti di Calvino, koe a larga kima 34 hende biboe den término di tres luna, pa causa di hacimentoe di bruha. Di mes manera nos kier puntra, pa kiko ta hustamente na tempoe di Reforma koe procedimiento i ehecucion contra hacidornan di bruha tabata sosode di un manera asina terribel, mientras koe na Roma mes no solamente ni un di e hendenan-ai no tabata kimar, ma un Hesuita, Van Spec, tabata haci toer su esfuerzo pa stroba e persecucion-ai. ¿Kiko bal toer calumnia di nos enemigoenan riba asuntoe di Galileo, di Albingensenan, etc., na comparacion coe n'e tiger sangrientonan di Reforma, manera un Gustavo Adolfo, un Enrique VIII, un Elisabeth, koe a mata nan manoe coe sanger inocente di tantoe Catolica?

Berdaderamente hende no tin mester di tantoe conocementoe koe nan por haci diferencia den infalibilidad di Papa i impecabilidad, koe nos adversarionan ta tuma un pa otro, pa nan por jega na convence nan caba, koe bobidad di Catolicanan en cuanto na nan fé, no ta existi sino den ignorancia di nos acusadornan. Oscurantismo ta di nan banda.

¿Kiko mas ta causa di tantoe preocupacion i menosprecio contra Catolicanan? Nos no ta teme pa responde: no solamente ignorancia di nos adversarionan, ma tambe nan odio ciego. Es koe kier sabi kiko nos tin na bista aki, koe é recorre historia di Alemania i fiha despues su atencion riba sacamentoe di padernan aja afó den anja pasarnan. Tempoe Romanonan tabata domina mundoe, emperador Romanonan a haci hopi esfuerzo pa conkista Germania, ma su mondinan tabata impenetrable i su clima tabata mucho fuerte hasta pa e bárbaronan-ai. I Germania a keda un mondi salvaje sin ningun ciudad, sin comercio i sin ningun relacion, te na tempoe koe enviadonan di Cristianismo a penetra den e desiertonan-ai i koe nan a planta arte i civilisacion aja bao di estandarte di Cristoe, despreciando toer sorto di peligro. Nos gran Papa Gregorio a manda hustamente hombernan di combentoe, padernan di Orde di Benedictinonan, na Inglaterra, i di ai nan a pasa canal bai Alemania, coe luz di fé, i nan a establece abadia, comercio i civilizacion. ¿Kende, koe a sinja un poco historia na school, no conoce e institucionnan di mas célebre di ensenjanza, koe e hombernan di combentoe a trece na bida na Fulda, Osnabruck i Sint Gallen, koe no ta mucho aleuw for di Alemania? ¿Catedral di Aken na ta trece abate Ansegris na memoria di henter mundoe? ¿Den catedralnan di Alemania hende no ta tende te awe e cantica antiguonan di schoolnan di canto di Metz? Mas corticoe, henter Alemania debe su grandeza na Iglesia Romano i na su sirbidornan, i sin embargo nos a mira Alemania corre coe nan for di nan patria. Na lugá di koe cada meiter ó baston di Obispoe a trece na memoria di nos compatriota Alemannan imagen respetable i amable di un Bonifacio, Apostol di Alemania, ta parce koe hustamente e ornamento episcopalnanai, koe asina hopi tempoe largoe tabata símbolo di amor i elevacion pa Alemania, a bira un spoki, un causa di spantoe.

No ta di stranja anto, ora potentadonan di mundoe ta corre coe padernan, koe algun otro hende tambe papia di e pader Romanonan, koe semper ta busca guerra, i koe, como nan no ta accesible pa ningun sorto di civilisacion, ta persisti den nan idea bobonan di tempoe bieuw i stroba gobierno den su esfuerzonan pa propaga civilisacion.

Ultimamente, nos no meste lubida, koe na toer lugá tin coerazon infiel. Diezdos Apostol nos Salbador a escohe; diariamente E tabata sinja nan comprende e cosnan, koe mester a eleva nan sintir. I sinembargo......ja bao di e diezdosnan-ai tabatin un miserable, koe a presenté pa hende su Senjor como un malvado jen di corrupcion. Esai Hudas a haci, solamente p'é gana un manoe jen di p'aca, pasobra nunca un hende a sinja i trata di un modo asina sublime manera su Sanjor divino. ¡Ai! e sorto di hendenan-ai no a muri coe e promé Hudas, i tambe na e Hudasnan-ai nos, Catolicanan, tin mucho di gradici e menosprecionan koe ta hacir contra nos. Ta di mas koe nos bisa, koe e Catolicanan, koe, pa nan gana placa ó pa nan pasa bon cerca hende di otro cordamentoe, ta papia contra leynan di Iglesia, koe Catolicanan koe ta pretende koe padernan no bal nada sino den wisa, koe Catolicanan koe tin berguenzn di sostene un courant ó cualke institucion Catolica, — ta di mas nos bisa, koe e Hudasnan-ai ta trece nos adversarionan na cordamentoe koe nan preocupacionnan ta berdad i koe den Iglesia mes tin un diferencia den crejente ilustrar i bobo. Koe e Catolicanan-ai jega na comprende, ki responsabilidad un palabra di mas imprudente por tin; koe nan por jega na reconoce, koe bao di e "diezdosnan" tabatin un, pa kende placa tabata desgracia di mas grandi di su bida.

Den pueblonan te di mas aleuw nos ta haja nada menos koe 6700 pader ó misionario catolica, segun un cálculo di anja 1885. E hendenan-ai ta penetra te den China i Japon, na Zambesi i Missisipi, bao di pueblonan di toer raza, pa plama luz di fé i di civilizacion. No, no ta honrado ni decente pa hende jama Iglesia di e heroë i mártirnan-ai, un Iglesia "bobo".